

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТНИ РАД У СТОМАТОЛОГИЈИ 2016.

Д-1-55-16

Драгица Мићић,стоматолошка сестра, бр. лиц.038431-16

ДЕФИНИЦИЈА

- Здравствено васпитна делатност представља једну од значајнијих могућности за очување и унапређење здравља и квалитета живота популације, јер своју делатност усмерава ка отклањању штетних фактора који могу угрожавати здравље људи.

ЦИЉ

- Основни циљ здравственог васпитања је да у сваком појединцу развије одговорност за сопствено здравље, здравље најближих у околини и средини у којој живимо и радимо.

Здравствено васпитање у области стоматолошке заштите

Здравствено васпитање у области стоматолошке заштите је интегрални део општег здравственог васпитања и његов задатак је да:

- ❖ буди интерес популације за унапређење оралног и општег здравља
- ❖ успоставља и развија мотивацију појединаца и групе за њихово активно учешће и преузимање одговорности за своје здравље

- ❖ преношењем знања и ширењем информација ствара повољне емоције у интеракцији здравствени радник – пацијент
- ❖ прати и изучава ефекте здравственог васпитања кроз здравствено безбедно понашање појединца или групе.

Методе

- Успех се може постићи само комбинацијом више методолошких поступака, односно метода, од којих свака има своје одређено место у здравствено васпитном раду.

Методе

- Методе здравствено васпитног рада се могу реализовати у здравственој установи (саветовалиште, ординација, чекаоница), предшколским установама (јаслице, вртићи), основним и средњим школама (кроз наставне програме одређених предмета и у ваннаставним активностима), породици, на радном месту и заједници.

Методе здравствено васпитног рада могу бити:

- **индивидуалне** – планирани интервју, информативни, саветодавни, терапијски...
- **групне** – мала група, велика група, животна демонстрација, организован састанак као метод комуникације
- **комплексне** – саветовалишни рад, као институционализовани облик здравствено васпитног рада

Здравствено васпитна средства

- То су средства којима се на непосредан, приступачан начин слушаоцима преносе жељене здравствено васпитне информације.

Здравствено васпитна средства

Очигледна здравствено васпитна средства:

- изложбе (опште или специјализоване)
- покретне слике (филм)
- непокретне слике (слике и цртежи)
- штампана (писана) средства (плакати, књиге, брошуре...)

Здравствено васпитна средства

Средства масовних информација:

- радио
- телевизија
- бисокоп
- штампа

Мотивациони фактори

- Да би се пасивно знање активирало и превело у потребу за акцијом у смислу промене навика и понашања потребна је мотивација. Мотивација је неопходна и здравственим радницима.

Мотивација

- Примарна превентивна стоматологија се може успешно применити укључивањем само пет активности:
 1. контрола плака
 2. дисциплина уношења шећера
 3. примена флуорида
 4. заливање јамица и фисура
 5. едукација

Мотив и мотивација

Две основне врсте мотива су:

- ✓ Урођени (примарни) мотив – исхрана, матерински мотив, здравље, болест, ризик обољевања и сексуални мотив.
- ✓ Стечени (секундарни) мотив – естетски мотив, економски статус, страх, успех и афирмација

Превенција оралног здравља

Програм за обезбеђивање оралног здравља становништва се описује у две врсте стратегије за превенцију болести:

- заштита особа са високим ризиком
- “популациона стратегија”

Превенција оралног здравља

Заштита особа са високим ризиком

- подразумева њихову идентификацију и потом преузимање одређених мера превенције или терапије. У стоматологији би се под овим подразумевали циљани прегледи (скрининг) и издвајање особа са високим ризиком за каријес.

- Ове особе се практично третирају као пацијенти код којих се примењују профилактичне мере (заливање фисура, локална апликација висококонцентрованих флуорида), дају савети о исхрани и оралној хигијени уз појачане контроле (квартално или полугодишње) и предузимање других терапијских мера по потреби.

Превенција оралног здравља

“Популациона стратегија”

- Подразумева контролу појаве нових обољења у целој популацији. Постоје два правца деловања.

- Један правац је обезбеђење нормалних биолошких услова за живот (незагађен ваздух, чиста вода, природнија исхрана...)
- Други правац је примена одређених превентивних мера на целу популацију међу којима су најпознатија имунизација и флуорисање воде за пиће.

Друштво (држава) својим стратешким опредељењем доприноси стварању услова за стварну промоцију оралног здравља:

- производњом хране безбедне за здравље уста и зуба
- производњом средстава за оралну хигијену
- законским регулисањем (забраном) пушења смањити ризик од малигнитета
- флуорисањем воде за пиће

Стоматолошко здравствено васпитање

- Светска здравствена организација дефинише здравствено васпитање као активан процес учења и оспособљавања заједнице и појединца за коришћење стечених знања о здрављу.

Здравствено васпитни рад у трудноћи

- ❑ услед промене у раду хормона, код трудница је повећан ризик за настанак гингивитиса (упале десни), зато је битна строга орална хигијена.
- ❑ труднице не треба да уносе лекове које ремете процес развијања тврдих зубних ткива плода
- ❑ труднице у првом тромесечју трудноће не треба да се излажу X-зрацима, а након тога је дозвољено сликање дентал апаратом (израда малих снимака)

Здравствено васпитни рад одојчета (од рођења до 1. године живота)

- већ од рођења треба одржавати оралну хигијену одојчета тако што се око кажипрста намота стерилна газа која је претходно натопљена раствором воде и соде бикарбоне
- уместо газе може се користити фабрички направљен напрстак

Здравствено васпитни рад одојчета (од рођења до 1. године живота)

- Око 6. месеца живота јавља се и прво ницање зуба, а са тим и свраб и бол. Десни могу бити натечене на месту ницања, зато је најпогодније користити различите глодалице које могу убрзати пробијање зуба и смањити бол и црвенило.

Здравствено васпитни рад одојчета (од рођења до 1. године живота)

- дојење је јако важно за развој доње вилице, препоручује се до 9. месеца
- деци не треба дозвољавати да упражњавају лоше навике (сисање палца, грицкање различитих предмета...)

Здравствено васпитни рад мале деце (од 1. до 6. године живота)

- прва посета стоматологу је пожељна већ од 9. месеца живота, где је важна едукација родитеља о одржавању оралне хигијене, правилне исхране и навикавања детета на редовне посете стоматологу

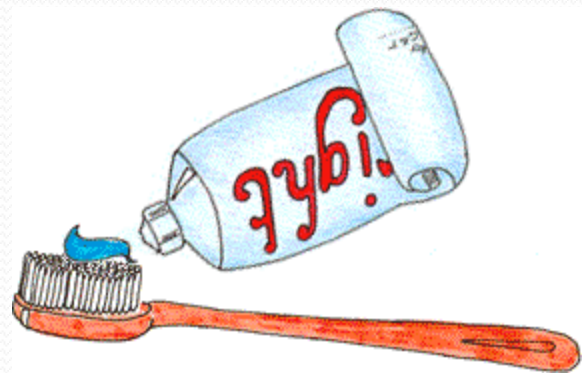
Здравствено васпитни рад мале деце (од 1. до 6. године живота)

- родитељи одржавају хијену уста и зуба детета до момента када су они мануелно способни за самостално одржавање хигијене. Од тог тренутка, родитељи врше контролу да ли је дете правилно опрало зубе.

Здравствено васпитни рад мале деце (од 1. до 6. године живота)

- У стоматолошкој ординацији дете и родитељи добијају адекватну едукацију о правилној техници прања зуба као и избору средстава за одржавање оралне хигијене.

Здравствено васпитни рад мале деце (од 1. до 6. године живота)

Технике прања зуба:

- Клизна метода
- Хоризонтална
- Вертикална
- Стилманова
- Вибрациона
- Ротациона
- Физиолошка

Здравствено васпитни рад мале деце (од 1. до 6. године живота)

Ниједна од техника прања зуба није универзална и погодна за сваки узраст и сваку особу. Са правилном обученошћу и савесним и редовним четкањем зуба, свака метода може бити довољно ефикасна. Зато је најпогодније комбиновати методе прања зуба.

Учење технике прања зуба

- Прва фаза: демонстрација технике прања зуба (на моделу)

Учење технике прања зуба

- Друга фаза: понављање оног што је показано

Учење технике прања зуба

- Трећа фаза: вежбање које се изводи код куће (родитељ помаже детету да реализује оно што му је показано на моделу)

Учење технике прања зуба

- Четврта фаза: провера стеченог знања (детекцијом денталног плака). Уколико је присутан на одређеним местима, онда треба кориговати грешке у техници прања зуба.

Средства за одржавање оралне хигијене

- Четкице треба користити у складу са узрастом. У продаји постоје четкице са означеним узрастом у којем се користе. Морају бити меке, имају мању радну површину него четкице за одрасле, и дизајниране су тако да привуку мале пацијенте.

Средства за одржавање оралне хигијене

Пасту за зубе родитељи треба да дају деци тек онда кад науче да испљуну (да не гутају пасту). Паста мора да садржи флуор. Паста се наноси у количини једног зрна грашка на суву четкицу.

Здравствено васпитни рад мале деце (од 1. до 6. године живота)

Деца у овом периоду живота су склона повећаној конзумацији угљених хидрата (слаткиша), што може довести до појаве каријеса (циркуларни каријес) зато је битно контролисати унос и редовно и правилно одржавати оралну хигијену.

Здравствено васпитни рад школске деце (од 6. до 18. године живота)

У овом периоду се јавља смена зуба и ницање првог сталног молара којег треба заштити у првој години по ницању заливањем фисура.

Здравствено васпитни рад школске деце (од 6. до 18. године живота)

- Редовне контроле стоматологу су обавезне, ради спречавања појаве каријеса сталних зуба као и ортодонтских аномалија.

Здравствено васпитни рад школске деце (од 6. до 18. године живота)

Потребно је обезбедити физиолошку смену зуба (не дозволити превремено вађење млечних зуба) јер је то важно за очување простора за ницање сталних зуба и на тај начин спречавање појаве ортодонтских аномалија.

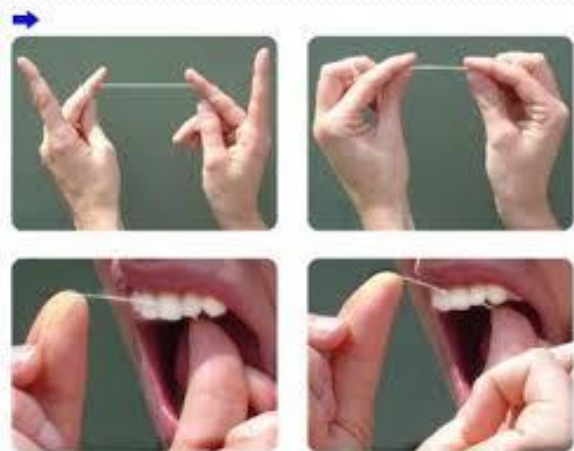
Здравствено васпитни рад школске деце (од 6. до 18. године живота)

Ординацијско флуорисање зуба је обавезно до 14. године живота (флуор 2000 ppM) једном годишње.

Здравствено васпитни рад школске деце (од 6. до 18. године живота)

Деца у овом узрасту почињу са употребом интерденталних четкица, јер зуби у сталној дентицији немају интердентални размак као код млечне дентиције.

Здравствено васпитни рад одрасле особе

Редовне посете стоматологу једном годишње, по потреби и чешће. Уколико се дијагностикује неправилно одржавање оралне хигијене, потребна је ремотивација и поновна обука правилном прању зуба и уста.

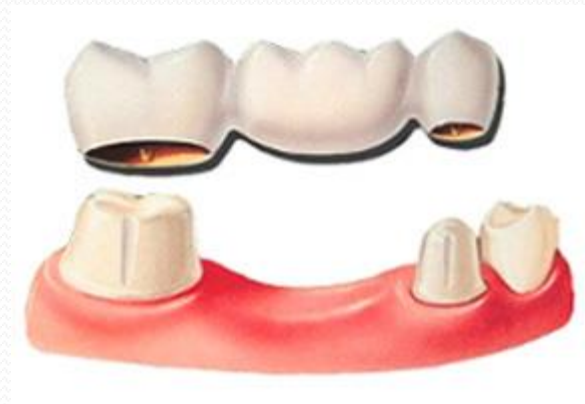
Здравствено васпитни рад одрасле особе

Једно од најчешћих обољења одраслих особа везаних за уста и зубе јесте пародонтопатија. То је обољење које се може правилним одржавањем хигијене, редовним посетама код стоматолога спречити/зауставити (уклањањем меких и чврстих наслага и елиминацијом запаљења десни).

Здравствено васпитни рад одрасле особе

Сваки губитак зуба (настао услед пародонтопатије, каријеса, трауме...) треба надоместити одговарајућом протетском надокнадом, како би се одржала нормална функција жвакања, говора, гутања као и естетског изгледа.

- У Србији становници нижег образовног статуса и лошег материјалног стања у значајно већем проценту сопствено орално здравље процењују као лоше и у значајно мањем проценту редовно перу зубе. Ово указује на потребу изналажења начина да се повећа обухват становника из ових циљних група здравствено васпитним радом и превентивним стоматолошким прегледима.

Закључак

- Мере заштите зуба треба спроводити током целог живота почевши и пре ницања зуба, тј. током трудноће. Посебно значајна циљна група за превентиван рад су труднице и деца школског и предшколског узраста.

- У предшколском и школском узрасту се много тога научи о оралном здрављу и стекне навика о одржавању оралне хигијене, јер је то период када деца усвајају нова сазнања.

Литература

Љубомир Тодоровић, Властимир Петровић, Милан Јуришић, Виолета Кафециска-Врачар: Орална хирургија, I издање, 2002.

Љиљана Тихачек Шојић, Ивица Станчић. Демографија и епидемиологија старења. Стоматолошка геронтопротетика, Корац 2009; 21-23.

Божидар Јојић, Јован Перовић. Орална хирургија. - Београд : Универзитетска штампа, 2000.

Бранислав Димитријевић. Стоматологија и култура. Београд, 2002.

Вуловић, Белоица, Гајић, Стевановић, Ивановић, Царевећ, Вулићевић, Марковић, Превентивна стоматологија, Београд, 2005.

Хвала на пажњи !!!